

Nut en noodzaak van het BKR in de praktijk: een overzicht in vogelvlucht

MR. A.C.D. EVERS

De teugels rond de hypotheekverstrekking zijn de laatste jaren flink aangetrokken. Zo is de bank bij iedere hypotheekaanvraag (onder andere) verplicht om een BKR-toets uit te voeren. Als de bank na een verplichte BKR-toets tot de ontdekking komt dat een consument een (negatieve) registratie bij het Bureau Krediet Registratie heeft, kan de consument doorgaans naar zijn hypothecaire lening fluiten. Maar is de negatieve aantekening wel altijd terecht?

Inleiding

Bij het Bureau Krediet Registratie ('BKR') stonden afgelopen jaar ruim 17.000.000 kredietovereenkomsten van circa 9.000.000 consumenten geregistreerd, van wie er circa 600.000 door betalingsachterstanden van meer dan drie maanden een negatieve BKR-registratie hebben. Naar schatting betreft circa de helft kredieten van banken en de andere helft kredieten van postorderbedrijven, creditcard- en leasemaatschappijen. Die achterstandsregistratie kan voor de consument een loden last zijn. Het BKR streeft ernaar te voorkomen dat consumenten in financieel opzicht te veel hooi op hun vork nemen door organisaties die bij het BKR zijn aangesloten te informeren over kredieten die de consumenten op dit moment hebben lopen of de afgelopen vijf jaar hebben gehad. Deze informatie wordt vastgelegd in het Centraal Krediet Informatiesysteem ('CKI') om zo de kredietwaardigheid te kunnen beoordelen van consumenten die een lening aanvragen. Het BKR heeft als doel bij te dragen aan het voorkomen van een maatschappelijk probleem, door consumenten te beschermen tegen overkreditering.¹ Uit cijfers blijkt dat dit ook nodig is, omdat Nederland volgens het ministerie van Sociale Zaken kampt met 711.000 huishoudens met problematische schulden. Bovendien worden financiële instellingen zo beschermd tegen kredietnemers die hun financiële verplichtingen niet kunnen nakomen. Het BKR zelf is overigens lijdelijk: het BKR verstrekt alleen informatie en geeft geen oordeel of iemand wel of niet een krediet kan krijgen.

Waarom een BKR?

De Wet op het financieel toezicht ('Wft') verplicht iedere kredietaanbieder die aan consumenten kredieten verstrekt, deel te nemen aan 'een stelsel van kredietregistratie' (art. 4:32 Wft). Ter uitvoering van deze wettelijke verplichting is er een BKR. In het belang van de consument wint een kredietaanbieder informatie in over diens financiële positie en beoordeelt of het aangaan van de kredietovereenkomst verantwoord is (art. 4:34 lid 1 Wft). Een kredietaanbieder gaat geen kredietovereenkomst aan als dit, met het oog op overkreditering van de consument, onverantwoord is (art. 4:34 lid 2 Wft). Bij de uitvoering dient het BKR zich te houden aan het Algemeen Reglement BKR² (hierna: 'BKR Reglement') waarin de rechtsverhouding tussen het BKR en de aangesloten kredietgevers is geregeld. Een geschil wordt behandeld met inachtneming van het Reglement Geschillencommissie BKR³. Het BKR, een maatschappelijke organisatie zonder winstoogmerk, gevestigd te Tiel, werd in 1965 opgericht door de Nederlandse banken en financiële dienstverleners. Elke instelling met een bankvergunning is wettelijk verplicht aangesloten bij het BKR. Thans zijn er circa 240 aangesloten instellingen, zoals banken, postorderbedrijven, creditcard- en leasemaatschappijen. Daarnaast is een aantal webwinkels kredietaanbieder in de zin van de Wft. Naast de kredietaanbieders voor wie aansluiting bij het BKR verplicht is, bestaat er ook een categorie die voor aansluiting kan opteren, zoals telecomaandieners. Overigens hoeven consumenten niet meer te vrezen dat ze door een betalingsachterstand van een telefoonabonnement een BKR-registratie krijgen: de telecomaandieners

¹ Art. 2 Algemeen Reglement BKR: doelstelling verwerking persoonsgegevens.

² Meest recente uitgave april 2013.

³ Meest recente uitgave oktober 2013.

hebben de samenwerking met het BKR sinds januari 2011 opgezegd.

Kredietvormen

Het BKR houdt van elke persoon met een in Nederland afgesloten krediet een elektronisch dossier bij in het CKI. Het gaat onder andere om afgesloten kredietcontracten, zoals leningen, creditcards met optie gespreid betalen en debetfaciliteiten op betaalrekeningen. Veel consumenten zijn zich er niet van bewust, maar ook een rekening waarop men rood kan staan levert al een BKR-registratie (weliswaar geen negatieve, zie hierna) op: de (theoretische) mogelijkheid tot een debetstand is ook een kredietvorm, zelfs als men in de praktijk nooit rood staat. In het CKI bevindt zich alleen informatie van particulieren. Naast het in de Wft gereguleerde consumptief krediet worden bij het BKR eveneens onder meer zakelijke kredieten met hoofdelijke aansprakelijkheid en overeenkomsten inzake schuldverhoudingen die niet kunnen worden aangemerkt als krediet maar die wel relevant worden beschouwd, vastgelegd.

Geregistreerde gegevens in het CKI

Geregistreerd worden kredieten met een minimale looptijd van drie maanden, die zijn verleend aan een natuurlijke persoon (inclusief ondernemers met een eenmanszaak) en die tussen een bepaalde ondergrens en bovengrens liggen.⁴

De geregistreerde kredietgegevens zijn:

- de hoogte van het krediet;
- het moment waarop het krediet ontstond;
- de voorziene laatste aflossingsmaand;
- de daadwerkelijke laatste aflossingsmaand;
- de kredietsoort;
- eventuele bijzonderheden in de aflossing van het krediet.

Het register bevat naast de kredietgegevens de NAW-gegevens en geboortedatum.⁵

Het CKI bevat geen gegevens die duidelijk maken hoeveel een persoon maandelijks aan aflossing van een lening kan betalen, hoogstens bevat het een indicatie hiervoor. Immers geldt: hoe hoger het verstrekte krediet c.q. de leencapaciteit, hoe hoger het besteedbaar inkomen zal zijn. Zaken als inkomen, hypotheek, huurschuld, belastingschuld of onbetaalde rekeningen bij het energiebedrijf zijn niet in het CKI opgenomen. Evenmin worden studiefinancieringen van de Dienst Uitvoering Onderwijs ('DUO')⁶ door het BKR geregistreerd. Er waren plannen om ook die gegevens te gaan registreren, zodat beter aan het oorspronkelijke doel van het BKR – het tegengaan van overkreditering –

kon worden voldaan, maar dat bleek in strijd met de privacywetgeving te zijn.

Positieve en negatieve registratie

Er bestaat een belangrijk onderscheid tussen een positieve

De Wft verplicht iedere kredietaanbieder die aan consumenten kredieten verstrekt, deel te nemen aan 'een stelsel van kredietregistratie', zoals in Nederland BKR

en negatieve registratie: een eenmaal afgesloten krediet dient door de kredietgever bij het BKR te worden geregistreerd (*positieve registratie*). Ook een eventuele betalingsachterstand op de terugbetaling van het krediet of bijzonderheden dienen door de kredietgever te worden geregistreerd (*negatieve registratie*). Een negatieve registratie levert doorgaans belemmeringen op voor het verkrijgen van onder andere een (door een hypotheek of andere zekerheden gedekte) lening, het openen van een zakelijke rekening door een startende ondernemer en een consumentenkrediet.

Termijn van registratie: vijf jaar

Belangrijk om te weten, is dat gegevens over een lening tot vijf jaar na aflossing van de lening worden bewaard en dus ook nog vijf jaar vermeld blijven in het CKI.⁷ Een limiet (optie tot roodstand) op de betaalrekening, een creditcard met de optie gespreid betalen⁸ (zelfs als hier nimmer gebruik van wordt gemaakt) of een koop op afbetaling zorgen ook voor een vermelding. Door hypotheek gedekte leningen worden niet geregistreerd, tenzij de hypotheeknemer al meer dan vier maanden zijn betalingsverplichtingen niet is nagekomen.

Diverse banken hanteren als stelregel dat een consument niet meer dan zes vermeldingen in het BKR mag hebben om nog voor financiering in aanmerking te komen. De praktijk leert dat bij het aanvragen van een nieuw krediet in geval van één negatieve registratie uit het verleden de alarmbellen al gaan rinkelen en banken niet snel geneigd zijn om (opnieuw) een lening te verstrekken. Een ondernemingsrekening (zonder kredietfaciliteit) openen voor het starten van een eigen bedrijf kan dan zelfs (tot vijf jaar na afbetaling) op problemen stuiten. Dit terwijl meerdere kredieten met een positieve registratie doorgaans geen probleem opleveren; zo verkrijgen kredietgevers immers

4 Art. 18 Algemeen Reglement BKR: specifieke verwerkingsbepalingen.

5 Art. 10 Algemeen Reglement BKR: wijze van verwerking persoonsgegevens.

6 Voorheen: Informatie Beheer Groep (IBG).

7 Art. 27 Algemeen Reglement BKR: verwijdering gegevens.

8 Een creditcard zonder kredietfaciliteit valt onder de kredietsoort RK (doorlopend krediet) en met kredietfaciliteit onder RO (overige obligo). Een creditcard waarbij maandelijks het uitstaande bedrag automatisch van de (gekoppelde) betaalrekening wordt geïncasseerd, levert geen BKR-registratie op.

inzicht in het betalings-/leenedrag en de historie van de kredietwaardigheid van de aanvrager. Een consument is dus niet per definitie het zwarte schaap als hij een BKR-registratie op zijn naam heeft staan, zolang het een positieve registratie betreft. Uiteraard drukt een krediet met een positieve registratie wel op het totale consumptief krediet, waardoor een minder hoge hypothecaire lening kan worden verkregen.

Recht op inzage

Ook al doet het voorgaande sterk vermoeden dat onze privacy rondom kredietgegevens tegenwoordig op straat

Voordat de kredietgever overgaat tot registratie van een Achterstandsmelding is zij reglementair verplicht daarvoor te waarschuwen middels een zogenaamde 'vooraankondiging'

ligt, in werkelijkheid ligt het (iets) genuanceerder. Er gelden wel degelijk beperkingen aan de inzage.⁹ Zo kunnen alleen consumenten en bij het BKR aangesloten organisaties de kredietgegevens in het CKI inzien. Voor organisaties is deelnemerschap van het BKR een voorwaarde voor het inzien van de kredietgegevens. Kredietgevers zijn wettelijk verplicht een BKR-toets te doen voordat zij een lening verstrekken waarbij per toetsing een bedrag in rekening wordt gebracht. De consument kan op ieder bankfiliaal in Nederland met een kasfunctie voor € 4,95 inzage vragen in zijn dossier. Vaak is een afgewezen lening voor de consument aanleiding om inzage op te vragen. Per jaar vragen ruim honderdduizend consumenten hun eigen gegevens op. Zo nodig kan de consument een verzoek bij de kredietgever indienen om zijn registratie te laten corrigeren.¹⁰ Daarnaast kan de consument navragen welke instellingen in de afgelopen twaalf maanden zijn dossier hebben opgevraagd.¹¹ Als zou blijken dat het dossier ten onrechte is opgevraagd, dan wordt een boete opgelegd aan de betreffende instelling.¹²

Achterstandsmelding (A)

Bij het BKR aangesloten organisaties (kredietgevers) zijn verplicht een betalingsachterstand op een overeenkomst te melden bij het BKR.¹³ Alvorens de kredietgever overgaat tot registratie van een Achterstandsmelding (zichtbaar met een 'A' bij het krediet), is zij reglementair verplicht de consument daarvoor te waarschuwen (een zogenaamde

'vooraankondiging'¹⁴), zodat die nog de gelegenheid heeft de registratie te voorkomen. Deze periode tussen het moment dat de betalingsachterstand ontstaat en het moment waarop deze bij het BKR wordt aangemeld, hangt af van het type overeenkomst en varieert tussen de twee en vier maanden. Bij hypothecaire geldleningen geldt echter dat de achterstandsmelding plaatsvindt na vier maanden. Een achterstand wordt altijd geregistreerd, ongeacht de hoogte van de achterstand.

Herstel (H) van betalingsachterstand

Indien de consument de betalingsachterstand op een lening met achterstandsmelding (A) heeft ingelopen, wordt dit zichtbaar bij het BKR middels een 'H' van Herstel bij de betreffende overeenkomst. De 'H' wordt echter alleen vermeld als de overeenkomst doorloopt. Als de consument de achterstand heeft ingelopen en daarmee tevens de overeenkomst heeft beëindigd, wordt in plaats van de 'H' een einddatum bij de 'A' geplaatst. Gedurende vijf jaar na de einddatum blijft de 'A' met de einddatum zichtbaar bij de betreffende overeenkomst waarna de gegevens over de beëindigde overeenkomst inclusief de 'A' automatisch uit het bestand verdwijnen.

Bijzonderheidscodes bij negatieve BKR-registratie

Los van voormelde A- en H-codes gelden er nog vier bijzonderheidscodes¹⁵:

- *Bijzonderheidscode 1:* er is sprake van een betalingsachterstand waarbij inmiddels een regeling is getroffen voor de nog openstaande lening;
- *Bijzonderheidscode 2:* het nog openstaande gedeelte van de lening is opeisbaar gesteld; de lening is uit handen gegeven aan een incassobureau;
- *Bijzonderheidscode 3:* er is € 250 of meer op de schuld afgeboekt (kwietschelding)¹⁶;
- *Bijzonderheidscode 4:* de kredietnemer is voor de kredietgever onbereikbaar.

In tegenstelling tot de hiervoor aangehaalde verplichting om de consument van tevoren te waarschuwen voor een achterstandsmelding bij het BKR, is de kredietgever bij de BKR-code 1, 2, 3 en 4 niet verplicht om van tevoren te berichten over de voorgeschreven BKR-melding.

Foutieve registratie

Indien een consument van mening is dat de BKR-gegevens niet juist zijn, kan deze een verzoek tot correctie indienen bij de kredietgever die de gegevens heeft aangemeld. Als

9 Art. 37 Algemeen Reglement BKR: recht op inzage.

10 Art. 39 Algemeen Reglement BKR: recht op correctie.

11 Art. 38 Algemeen Reglement BKR: recht op kennisname protocolgegevens.

12 Art. 31 Algemeen Reglement BKR: toezicht en onderhoud.

13 Art. 25 Algemeen Reglement BKR: achterstand- en herstelmeldingen.

14 Art. 29 lid 3 Algemeen Reglement BKR: informatieplicht aan betrokkene.

15 Art. 26 Algemeen Reglement BKR: bijzonderheidscodes.

16 Er zijn twee 'smaken': 1) interne afboeking maar de vordering blijft bestaan; en 2) interne afboeking en betaling van de vordering tegen finale kwijting, dan volgt code 3 plus de werkelijke einddatum.

men het onderling niet eens kan worden over de vermelding van de gegevens, dan kan de consument een beroep doen op de Geschillencommissie BKR.¹⁷

Geschillencommissie BKR

De Geschillencommissie BKR, gevestigd te Amsterdam, bestaat uit onafhankelijke deskundigen op het gebied van privacywetgeving en kredietverlening. Zij beoordeelt of de kredietgever zich heeft gehouden aan de BKR-regels. De uitspraken van de Geschillencommissie zijn bindend¹⁸; er is geen hoger beroep mogelijk tegen de uitspraak. De kredietgever, het BKR en de particulier zullen zich dus moeten neerleggen bij de uitspraak van de Geschillencommissie.

Procedure: voorwaarden en termijnen

Een consument heeft (uiteraard) alleen kans op verwijdering van een registratie als de betalingsachterstand inmiddels is ingelost. Niet iedere klacht wordt overigens zonder meer ontvankelijk verklaard; voor het indienen van een klacht bij de Geschillencommissie geldt een aantal voorwaarden.¹⁹ Zo dient de consument binnen één jaar nadat is geconstateerd dat de particulier het niet eens is met de BKR-registratie, contact op te nemen met de kredietgever; klachten ouder dan één jaar neemt de Geschillencommissie niet in behandeling. Bovendien moet de consument schriftelijk kunnen aantonen dat de klacht eerder zonder succes is voorgelegd aan de kredietgever voordat de consument een beroep kan doen op de Geschillencommissie. De consument moet het bezwaar schriftelijk indienen binnen twee maanden nadat de kredietgever het verzoek tot correctie heeft afgewezen. Indien de klacht niet binnen vier weken is behandeld, dan wordt de klacht geacht niet tot het gewenste resultaat te hebben geleid. Ook in dat geval dient de consument binnen twee maanden na het verlopen van voormelde termijn een klacht bij de Geschillencommissie in te dienen. De consument draagt zelf € 22,50 bij aan de kosten voor behandeling van het bezwaarschrift door de commissie. Als de commissie de consument in het gelijk stelt, krijgt de particulier deze bijdrage terug. Op basis van de verkregen informatie beslist de Geschillencommissie of zij de klacht in behandeling neemt, waarbij allereerst wordt beoordeeld of de kredietgever zich aan de BKR-regelgeving heeft gehouden. Bij betalingsachterstanden van doorgaans drie maanden is een kredietgever immers verplicht een achterstandscodering te registreren (en nadat de betalingsachterstand is ingelopen de herstelcodering), die vijf jaar blijft staan. Soms is de registratie echter op zichzelf wel terecht, maar is er sprake van bijzondere omstandigheden waardoor de registratie niet redelijk is. Slechts in zeer sporadische gevallen wordt van het stringente financiële regime afgeweken. Beslist de Geschillencommissie om

de klacht in behandeling te nemen, dan gaat de Geschillencommissie de klacht onderzoeken en doet zij op basis van de verkregen informatie uitspraak. De uitkomst kan ook betekenen dat de BKR-registratie niet vervalt of gehandhaafd blijft, maar wordt aangepast. De looptijd van de klachtenprocedure is mede afhankelijk van de snelheid waarop de Geschillencommissie alle benodigde informatie ontvangt om een objectieve uitspraak te kunnen doen en of de zaak al dan niet een mondelinge behandeling verlangt, maar neemt doorgaans minimaal drie maanden in beslag. De Geschillencommissie komt slechts een aantal keren per jaar bijeen. De uitspraken zijn openbaar en worden op de website van de BKR Geschillencommissie gepubliceerd.

Praktijk

In de praktijk blijkt dat bezwaar maken tegen een BKR-registratie zeker kan lonen: in 2012 zijn er vijf uitspraken door de Geschillencommissie gedaan waarvan vier in het voordeel van de consument uit zijn gevallen. Aanleiding voor verwijdering van de registratie kan zijn dat de bank niet meer over alle relevante informatie beschikt of dat de voor A- en H-noteringen vereiste waarschuwingen voor de BKR-registratie de consument niet (tijdig) bereikt had zonder dat de consument daarvan een verwijt kan worden gemaakt. In één van de zaken kwam de kredietgever er pas achter dat de bijzonderheidscode ten onrechte nog niet vermeld was toen de achterstandscodering er vijf jaar stond en de zaak op de 'schoningssignaleringslijst' terecht kwam.

In de praktijk blijkt dat bezwaar maken tegen een BKR-registratie zeker kan lonen

Indien het niet mogelijk is vast te stellen op welke datum de vordering daadwerkelijk opeisbaar is gesteld, en op welk datum derhalve de bijzonderheidscode 2 geregistreerd had moeten worden, dient de bijzonderheidscode te worden verwijderd.²⁰ De BKR-registratie dient immers een getrouw beeld te geven van de feitelijke gang van zaken: van belang is dat andere kredietgevers inzicht hebben in het betalingsgedrag van de consument op het moment van een kredietaanvraag. Ook de bekendheid van de kredietgever met de persoonlijke situatie van de kredietnemer kan aanleiding zijn voor verwijdering van een BKR-registratie: in één van de zaken had de kredietnemer zijn betalingsverplichting opgeschort tot aan het ontslag uit detentie.²¹ Als er aan beide zijden onduidelijkheden en ruis bestaat over de gehanteerde termijnen voor registratie in het CKI, dient de balans door te slaan in het voordeel van de consument.²² Voorts kan een overweging zijn of het doel van het BKR met de registratie

17 Art. 40 Algemeen Reglement BKR: recht van bezwaar.

18 Art. 16 lid 3 Reglement Geschillencommissie BKR: uitspraak.

19 Art. 6 Reglement Geschillencommissie BKR: ontvankelijkheid.

20 Uitspraak van de Geschillencommissie Bureau Krediet Registratie nr. 12.01 d.d. 23 januari 2012.

21 Uitspraak van de Geschillencommissie Bureau Krediet Registratie nr. 12.02 d.d. 23 januari 2012.

22 Uitspraak van de Geschillencommissie Bureau Krediet Registratie nr. 12.03 d.d. 26 maart 2012.

is gediend indien de klacht van de consument met name ziet op de onheuse bejegening door de kredietgever. Daarnaast wordt er waarde toegekend aan het gegeven dat een consument nog geen andere kredieten heeft en dat een negatieve registratie een smet is op zijn blazoen. De Geschillencommissie is uitsluitend bevoegd uitspraak te doen in geschillen over onjuiste en/of onterechte registratie van gegevens bij het BKR en kan slechts summierlijk toetsen of er sprake is van een terecht onderliggende vordering.

Het uiteindelijke oordeel daarover is voorbehouden aan de rechter.²³ Kredietgevers hebben weliswaar een wettelijke verplichting bepaalde zaken te registreren, maar als er is gehandeld in afwijking van de vigerende regelgeving of als er bijzondere omstandigheden zijn, dan is het de moeite waard om te ageren tegen de BKR-vermelding.

Over de auteur

Mr. A.C.D. Evers is advocaat bij Van Iersel Luchtman N.V.

---

23 Uitspraak van de Geschillencommissie Bureau Krediet Registratie nr. 12.05 d.d. 14 mei 2012.